

מאוצרות הפרשה

ויש לומר בזה על דרך דרוש, על פי מה שאמרו ז"ל ביבמות (ג). שאשתו של רב היתה מצערת אותו, והוא היה מרבה לתת לה מתנות. ואמר לתלמידיו "דיינו שמגדלות את בנינו ומצילות אותנו מן החטא" ומבואר בזה שעיקר זכותה של האשה הן בבי דברים אלו: א. שמגדלות את בנינו לתורה. ב. שמצילות אותנו מן החטא.

והנה לאחר החטא של "עץ הדעת" שהאשה גרמה לאדם הראשון נפילה נוראה, הרי נחלש ונתמוטט אצלה הטעם של "מצילות אותנו מן החטא", וע"כ ממילא חשש אדם שזה יערער ויחליש חיבתו אל אשתו, ולכך עמד וקרא שם אשתו "חווה" – על שם שמחיה את ולדותיה. כדי שבכל פעם כשיזכיר את שמה, הרי זה יחזק ויעצים אצלו את המעלה השניה של האשה ש"מגדלת את בניו" כדי לחזק בעיני רוחו את חיבתה אצלו. (הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א)

ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו (ד, ח)

רש"י בפסוק י' מביא שעשה בו פצעים הרבה שלא היה יודע מהיכן נפשו יוצאה. ונשאלת השאלה: מהיכן ידע קין שיש אפשרות בכלל להרוג ולגרום ליציאת נפש? ושמעתי מהגר"ר דוד סולובייצ'יק זצ"ל שיישב בזה: כתב הרמב"ם (מלכים ט, א) "על שישה דברים נצטווה אדם הראשון: על עבודה זרה, ועל ברכת השם, ועל שפיכות דמים וכו'". אם יש ציווי שלא לרצוח מוכח שאפשר לרצוח... (א ישיבשער חומש)

וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו שת כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין (ד, כה)

חיינו של הבל היו טראגיים – ללא ספק. מובא במדרש (ב"ר כבד) שהבל נהרג בגיל... חמישים יום! אילו-חיינו נגדע לפני שהספיק להצמיח ענפים, בודד וגלמוד – ללא שהשאיר אחריו כל זכר.

ואילו קין – העמיד רבבות צאצאים! בנה עיירות ומדינות! מלך העולם! מסקנת בנינים: הבל מסכן- קין מאושר. אך האם ייתכן כדבר הזה? מרן החתם סופר זצוק"ל המליץ על כך שזו "קושיה של הבל"...

אומר הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, רב שכונת עזרת תורה בירושלים (בספרו המקומות הקדושים) ומדוע? כי צריך להסתכל על התמונה כולה: מה קרה בסופו של דבר עם כל האימפריה שבנה קין? כלום. כעבור שבע דורות מחה המבול את כל היקום ולא נודע כי בא אל קרבנה...

את הפסוק "וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו שת כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין" (ד, כה) – מבאר רבינו בחיי כך: "הסתכל אמרו [התבונן בלשון הפסוק שאמר] זרע אחר תחת הבל' כי היה זרע אחר תחת זרע שנורע ממנו הבל, אילו לא נהרג הבל לא נולד שת – וזהו 'תחת הבל' במקומו ממש". כלומר שנשמת הבל נכנסה בשת, וממנו נשאר נח אשר העמיד את כל היקום. זאת אומרת שבמבחן התוצאה הסופית מקין לא נותר זכר, ואילו כל העולם השתלשל דווקא מנשמת הבל. אך לא רק העולם הגשמי השתלשל ממנו – גם הרוחני: נשמת הבל ושת התגלגלו למשה רבינו – מוסר התורה – ומובא בכתבי האר"י שהשם משה בראשי תיבות של מ'שה ש'ית ה'יבל אז נכון שתפקידו הפיזי של הבל הסתיים כעבור חמישים יום בלבד, אך תפקידו הרוחני והנצחי רק התחיל אז. והאדם הוא הרי בסופו של דבר נשמה, ולא 70 ק"ג של בשר... (מוסף שבת קודש יתד נאמן)

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ (א, א)

כך מובא משמו של הגאון רבי שמשון פינקוס זצוק"ל (בתפארת שמשון): "בשבת זו מתחילים אנו שוב מתחילת התורה, מתחילים מבראשית". כמה נעימה ומרגשת החוויה הזו, להתחיל מחדש! בשמחת תורה הרגשנו זאת כאשר סיימנו את התורה והתחלנו מבראשית, ובשבת זו מתחילים מ"בראשית ברא אלקים", כאילו שהשמים וארץ נבראו מחדש, כמו ההרגשה הנפלאה כשיוצאים מוקדם בבוקר בזמן נץ החמה, שהכל כל כך זוהר ונעים, והרוח הקרירה מענגת את הנפש, הציפורים מרננות בזמר והנפש שרה איתם יחד – כן להתחיל בתחילת התורה, כמה נעים, כמה נפלא הוא!

"אבל – הלכה למעשה! מהתרגשות לבד לא יוצא דבר, ויש לעשות מעשים בפועל!".

"... כאשר קוראים את הפרשה, שלא תהיה זו קריאה בעלמא, אלא לעמוד רגע לבחון את פירוש המלות. העצה לכך היא לדמיין כאילו לא ראיתי מילים אלו מעולם, כאילו פעם ראשונה אני קורא את מה שכתוב כאן "בראשית ברא אלקים את השמים" – כמה נורא הדבר, השמים העצומים עם מיליוני מיליארדי הכוכבים, שכל אחד גדול פי כמה וכמה מכל כדור הארץ מי ברא כל אלה! - - -".

ויקח ה' אלקים את האדם ויניחהו בגן עדן (ב, טו)

מבואר במדרש רבה שלקח הקב"ה את האדם ופיתתו בדברים נאים להיכנס לגן עדן. אכן כל המתבונן בזה עומד ותמה מדוע היה צריך הקב"ה לפתותו להיכנס בגן עדן, ומי הוא זה שאינו חפץ להיכנס לשם.

אמר על כך הגר"י מקוזמיר זצ"ל: "עד שאתה תמה בקושיה עצומה זו על אדם הראשון, תמה על עצמך". הנה מונחים לפניך גמרא ושו"ע וכל חלקי התורה הקדושה שהם ממש כגן עדן, ובכל זאת בטענות שונות אינך בא לטעום מהם, וצריכים פיתויים כדי להיכנס לתוכם, ללמוד ולהעמיק בהם. אלא שזהו האדם! למרות ידיעתו והכרתו בגן עדן, הוא לא שש, ונמשך אחר הגן עדן התחתון, וכל שכן בגן עדן העליון. (ישאלו והותיע)

ויבאה אל האדם (ב, כב)

שאלו את החת"ס בילדותו כיצד חלו קידושי אדה"ר את חווה והרי לא היו עדי קידושין וא"כ לא חלו הקידושין? ותירץ שבגמ' קידושין ס"ה: מבואר שמן הדין בכדי שיחולו הקידושין מספיק היה שטר קידושין החתום בכתב ידו שהרי הודאת בע"ד כמאה עדים דמי, ורק שבעלמא בהודאה זו הוא חב לאחרינא ואין אדם יכול להודות הודאת בעל דין במקום שחב לאחריני, ועל כן צריך את קיום העדים. אבל אצל אדה"ר הרי לא היו אחריני שיהא חב להם, אם כן דינו להיות כעיקר הדין שמספיק הודאת בעל דין... (א ישיבשער חומש)

ויקרא האדם שם אשתו חווה כי הוא היתה אם כל חי (ג, ג)

ופירש"י, חווה נופל על לשון "חיה", שמחיה את וולדותיה, כאשר תאמר: מה הוה לאדם בלשון היה, עכ"ל.

והנה משמעות הכתוב שקרא לה שם זה לאחר החטא, וכן משמע במדרש רבה. ויש ליתן טעם בזה, דהרי שם זה אין לו כלל שייכות לחטא של עץ הדעת.

ורבי חיים מצידו, חרב חדה מונחת על צווארו, אך הוא לא קם ולא זע, משל אין הדברים נוגעים אליו. על פניו לא ניכרו אותות פחד, הוא לא ביצע כל פעולה, ואפילו לא ניסה להתחנן על נפשו

הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל על הבטחון בהקב"ה

בפרשת נצבים מצינו ברש"י (י"ב): למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקלות? לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים חוץ ממ"ט שבתורת כהנים – הוריקו פניהם ואמרו: מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם: 'אתם נצבים היום' – הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה, והרי אתם קיימים לפניו.

עולה מדברי רש"י, כי לאחר שנבהלו ישראל מהקללות, פייסם משה רבנו ואמר להם: אין לכם מה לחשוש מהקללות, שהרי על אף שהכעסתם לפניו – עדיין הנכם קיימים. וכבר הקשינו: וכי כוונתו של משה הייתה לומר שהקללות אינן פועלות את פעולתן?! והלא הן אמורות לחול על עוברי רצונו!

ישוב נוסף לשאלה זו, נמצא בעקבות המעשה הבא:

רבי חיים מוולאז'ין היה רגיל לעלות אל רבו הגאון מוילנא פעם או פעמיים בשנה, ולהרצות בפניו את כל השאלות והספקות שהצטברו אצלו בין ביקור אחד למשנהו. שנה אחת פרצה מלחמה קשה בין הקוזקים באיזור. הדרכים היו בחזקת סכנה ורבי חיים נמנע באותה שנה מלעלות אל הגר"א.

כששקטו סוף סוף הרוחות, מיהר רבי חיים לצאת לדרך, ולשים פעמיו אל ירושלים דליטא, כמנהגו מימים ימימה. הדרך ארכה זמן רב, כברת דרך ארוכה כבר הייתה מאחוריו, העגלה פילסה לה נתיב בעיקולי הדרך המשובשת. פתאום הגיח קוזק מאיים מאי שם, והתקרב אל העגלה בצעדים מאיימים. כידונו המאיים מוחזק היה בידיו – מכוון אל הגר"ח. הוא הביט אל טרפו במבט חמור סבר – עוד רגע קט עומד הוא להסתער עליו בתאוות רצח ולהורגו נפש.

ורבי חיים מצידו, כפסע בינו לבין עולם האמת, חרב חדה מונחת על צווארו, אך הוא לא קם ולא זע, משל אין הדברים נוגעים אליו. על פניו לא ניכרו אותות פחד, הוא לא ביצע כל פעולה, ואפילו לא ניסה להתחנן על נפשו. במקום כל זאת, הוא עשה השתדלות אחת קטנה, השתדלות שכל כולה – חיזוק מידת הביטחון: הוא עצם את עיניו, תוך שהוא מתעלם מכל המתרחש סביבו, וריכז את כל פינות מוחו במחשבה ש"אין עוד מלבד הקב"ה שום כוח בעולם כלל!". לפתע הקוזק שמת את הכידון, כמו מאליו, וחלף על פני הגר"ח כעובר אורח הממשיך לדרך...

מאוחר יותר הסביר רבי חיים את שהתרחש: בצל הידיעות שהמצב בדרכים רגוע יותר – הסחתי דעתי מבטחוני המלא בהשי"ת, נתפסתי במידת מה, לתחושה הטבעית כי הדרך בטוחה ואין לי ממה לחשוש. בגלל חולשה זמנית זו, שלחו לי משמים את הקוזק המאיים. מיד כאשר התחזקתי במלוא הבטחון ובביטול כל הכוחות הפועלים עלי אדמות, באותו רגע בטל כל כוחו של הקוזק לעשות לי רע, והוא הלך מבלי לעשות דבר. הרי לנו, מה גדול כוחה של מעלת הביטחון, והדבקות במחשבה בהשי"ת, לשמור על האדם שלא יארע לו כל רע, וכבר אמרו חז"ל: "אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם – אל יתייאש מן הרחמים".

ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של ראש ישיבת גייטסהד, הגאון רבי לייב גורביץ:

משה רבנו לא הסתפק באמירת 'אתם ניצבים היום כולכם', אלא המשיך לבאר להם – באיזה תנאי ינצלו: בהיותם נצבים דווקא 'לפני ה' אלוקיכם'. אם יהיו קשורים ודבוקים במחשבתם לקדוש ברוך הוא – שום כוח שבעולם לא יוכל לפגוע בהם לרעה, וכפי סגולתו הנודעת של הגאון רבי חיים מוולאז'ין, בספרו 'נפש החיים': שכאשר האדם מקבע בנפשו ודבוק במחשבתו שה' הוא האלוקים, ואין עוד מלבדו שום כוח בעולם כלל – יוכל להסיר מעליו כל המזימות והקטרוגים. ('ללמדך' מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

אכלו בטעות קוגל פרטי, האם ישלמו את מחירו המלא?

שאלה: ר' עמרם ערך קידוש חתן בראשית. לשם כך הניח מע"ש על הפלטה בבית הכנסת סיר קוגל. באותו בית כנסת מתקיים מנין נץ בו נערך בכל שבת קידוש לאחר התפילה. באותה שבת נעדר האחראי. אחד המתפללים שהבחין בסיר הקוגל סבר שהוא נועד עבור מנין הנץ, וחילקו לציבור. ר' עמרם תובע את המחלק בתשלום. המחלק טוען שכל אחד ישלם מה שאכל. המתפללים טוענים שמאחר ולא ידעו שהקוגל אינו שלהם, ישלמו רק דמי קוגל בזול שתי שלישי מערכו, כדין יורשין שירשו בהמה מאביהם וסבורים שלהם היא, שאם טבחוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול. הדין עם מי?

תשובה: כל מי שאכל ישלם על מנה שני שלישי ש"ח. ומה שיחסר, ישלם זה שחילק לציבור ללא ידיעה ברורה שזה מיועד להם. טעות זו אינה אוגס שפוטרת. (הדיין הגאון רבי יעקב ריסנר שליט"א)

חידה שבועית

מה אי אפשר לפרוץ באש ואם לא להטביע באיט?

תשובה לחידה: קריאת המגילה, בפורים נאמרות קודם קריאת המגילה שלוש ברכות, ובשבת חוה"מ, סוכות נאמרות קודם קריאת מגילת קהלת רק שתי ברכות. תשובה לחידה השבועית: ד' מינים של עבודת כוכבים, בדיעבד אפשר לקיים בהם את המצוות בכל הימים חוץ מהיום הראשון. אך כל זאת אם לא נתכוון לזכות בהם ועדיין הם של עבודת כוכבים, כי אם זכה בהם שוב אינו יוצא ידי חובה. (נפ"א תרי"ט סי' ט)

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת בן אבי להולדת הבן משפחות יונג - בן זאב להולדת הבן הנכד משפחת ואלס להכנס הבן לעול תורה ומצוות
גני הדר-עמישב: משפחות בגריש – אבהר להולדת התאומות הנכדות משפחות רסקין - הנפלינג להולדת הבת הנכדה
 משפחות הנפלינג – גלוסקין – פלדמן להולדת הבן הנכד הנין משפחות חלה – חג'בי להולדת הבת הנכדה משפחת ריזה לאירוסי הבן
 משפחות גלוסקין – פלדמן לאירוסי הבן הנכד משפחת ויטמן לאירוסי הבת

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
 מינהל שירותי קהילה

